

สรุปผลการสัมมนาระดมความคิด

เรื่อง

“การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา :
การปฏิรูปการเรียนรู้”

■ ความเป็นมา

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศ มีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาคนไทยทั้งมวลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการดำเนินงานด้านกฎหมาย การกำหนดนโยบายและแผน รวมทั้ง การนำแผนไปสู่ การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

การติดตามและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในการพิจารณาความสำเร็จของนโยบาย แผนงาน โครงการ และเป็นเครื่องมือในการวัด และการบริหารแผนงาน โครงการ เพื่อเป็นหลักประกันว่า การดำเนินงานจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

ดังนั้น การติดตามและประเมินผล จึงมีความจำเป็นสำหรับการดำเนินงานของทุกองค์กร และเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติปัจจุบัน และแผนแม่บทในการปฏิรูประบบราชการไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการกำหนดนโยบาย แผน และการประเมินผล การจัดการศึกษาระดับชาติ จึงได้ดำเนินการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของรัฐบาล โดยมีการดำเนินงานใน 2 ลักษณะ คือ การติดตามและประเมินผลในภาพรวม ซึ่งนำเสนอผลในภาพกว้างที่ครอบคลุมสาระทั้งหมดของการปฏิรูปการศึกษาในแต่ละปี และการประเมินผลเชิงลึกเฉพาะเรื่องที่ใช้กระบวนการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ ซึ่งข้อมูลจากการประเมินผลเชิงลึกนี้ จะนำไปใช้ประกอบการจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลในภาพรวมด้วย

ในการติดตามและประเมินผลผลการปฏิรูปการศึกษาในภาพรวม สำนักงานฯ ได้จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลผลการปฏิรูปการ

ศึกษาใน 2 ด้านหลัก คือ (1) ด้านการเรียนรู้ โดยประกอบด้วยประเด็นหลัก คือ การปฏิรูปหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา และ (2) ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นหลัก คือ การปฏิรูประบบการศึกษา การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา และการปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา สำหรับเอกสารเล่มนี้เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้

■ ■ วัตถุประสงค์ในการสัมมนา

1. เพื่อระดมความคิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
2. เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงประจักษ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สาเหตุ/ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค หรือปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา การแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ
3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานต่อไป ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

๘ ผู้เข้าร่วมสัมมนา

ประกอบด้วย วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถาบันการศึกษาทุกระดับ ครู คณาจารย์ ผู้แทนจากหน่วยงานการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ผู้แทนสถานประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา โดยจัดสัมมนารวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมสัมมนารวมทั้งสิ้น 1,071 คน ดังรายละเอียดนี้

- ครั้งที่ 1 วันที่ 8 กรกฎาคม 2548 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 136 คน
- ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 10-11 สิงหาคม 2548 ณ โรงแรมบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 265 คน
- ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 18-19 สิงหาคม 2548 ณ โรงแรมทวินโลดส์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 180 คน
- ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 23-24 สิงหาคม 2548 ณ โรงแรมท็อปแลนด์ จังหวัดพิษณุโลก ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 300 คน
- ครั้งที่ 5 ระหว่างวันที่ 1-2 กันยายน 2548 ณ โรงแรมชลจันทร์ พัทยา รีสอร์ท จังหวัดชลบุรี ผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 190 คน

๘ วิธีดำเนินการ

1. การนำเสนอสรุปผลการติดตามความก้าวหน้าการปฏิรูปการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา 2547

2. การแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเกี่ยวกับผลสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา และนำเสนอผลการอภิปรายของกลุ่มย่อยต่อที่ประชุมใหญ่ การอภิปรายทั่วไป แล้วจึงสรุปผลการสัมมนา ระดมความคิดต่อที่ประชุม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๘ การนำเสนอสรุปผลการติดตามความก้าวหน้าการปฏิรูปการเรียนรู้

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ (1) การประเมินสถานภาพการดำเนินงานในการปฏิรูปการเรียนรู้ และ (2) การประเมินปัญหา/อุปสรรครวมถึงสิ่งที่ควรเร่งรัดในการปฏิรูปการเรียนรู้

ข้อมูลที่น่ามาใช้นี้เป็น การเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม 2546 ถึงเดือนมีนาคม 2548 โดยได้มาจาก 3 แหล่งหลัก ได้แก่

1. ผลการดำเนินงานของหน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

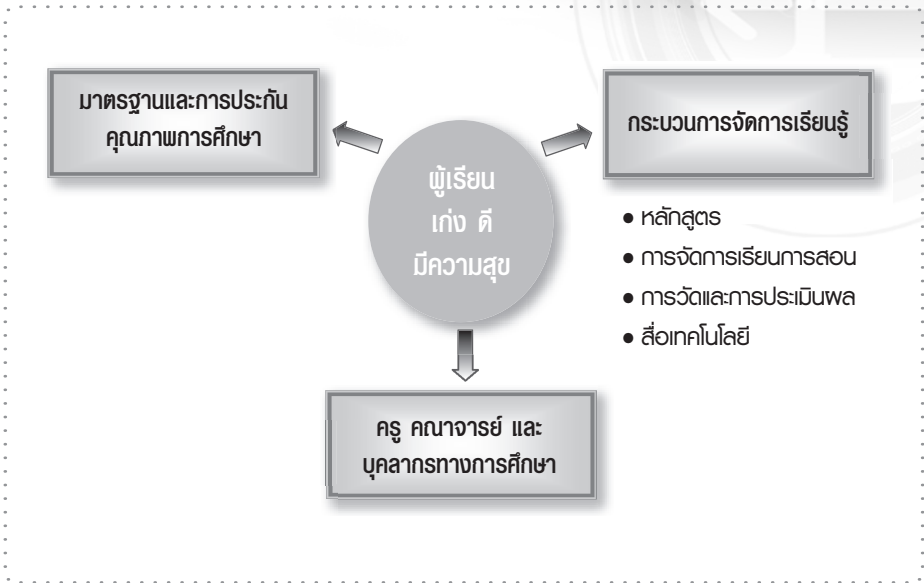
(สอศ.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สป.ศธ.) และสำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) รวมทั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ นอก
กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา (สมศ.) สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กระทรวง
สาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น

2. การวิจัยเชิงลึกในแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยสำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การประชุม/สัมมนา เช่น ผลการประชุมของคณะรัฐมนตรีหรือ
การประชุมคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และการประชุม/สัมมนาของ
หน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น

การประเมินการปฏิรูปการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก
คือ

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักสูตร การจัดการ
เรียนการสอน การวัดและประเมินผล และสื่อเทคโนโลยี
2. การปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
3. มาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา

สำหรับผลลัพธ์ของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ ผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกรอบการประเมินการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยการนำเสนอจะเริ่มจากผลลัพธ์ของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ ผู้เรียน ว่าผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในขณะนี้เป็นอย่างไรมาก่อน จากนั้นเป็นการพิจารณาถึงกระบวนการดำเนินงานใน 3 ประเด็น คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การปฏิรูปครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนมาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา รายละเอียดดังนี้

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ เป็นคนเก่ง ในที่นี้จะพิจารณาตัวผู้เรียนใน 3 ระดับชั้น คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะใช้ผลจากการทดสอบระดับชาติ (National Test หรือ N.T.) มาเป็นตัวบ่งชี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการสอบ N.T. ปีการศึกษา 2546 ประกอบด้วยวิชาหลัก 4 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ พบว่า จาก 100 คะแนน ในทุกวิชาได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 50 โดยภาษาไทยเป็นวิชาที่ผู้เรียนได้คะแนนมากที่สุดคือ ร้อยละ 45.26 รองลงมาเป็นวิทยาศาสตร์ร้อยละ 42.41 คณิตศาสตร์ร้อยละ 41.70 และต่ำสุดคือ ภาษาอังกฤษร้อยละ 41.14

มัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนน N.T. ปีการศึกษา 2546 ในวิชาหลัก 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคม และวิทยาศาสตร์ พบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกับผู้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คือ วิชาภาษาไทยเป็นเพียงวิชาเดียวของการทดสอบ N.T. ในครั้งนี้ที่ได้เกินร้อยละ 50 คือเท่ากับร้อยละ 53.98 รองลงมาเป็นสังคมศึกษาได้ร้อยละ 49.33 วิทยาศาสตร์ร้อยละ 38.07 ภาษาอังกฤษร้อยละ 37.92 และต่ำสุดคือ วิชาคณิตศาสตร์ร้อยละ 34.99

คะแนนปีการศึกษา 2546 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มี 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียกว่า GAT และอีกส่วนคือ ส่วนที่เป็นความถนัดทางการเรียนที่เรียกว่า SAT โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) ในวิชาหลัก 8 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ

วิทยาศาสตร์กายภาพ คณิตศาสตร์ เคมี ชีวะ และฟิสิกส์ พบว่า ทุกวิชามีค่าต่ำกว่าร้อยละ 50 และพบว่า วิชาวิทยาศาสตร์กายภาพมีคะแนนสูงที่สุดคือร้อยละ 48.82 ในขณะที่ ร้อยละของวิชาที่ได้รองลงมา คือ ภาษาไทย 44.49 สังคมศึกษา 41.85 ภาษาอังกฤษ 39.14 เคมี 38.65 ชีวะ 36.76 คณิตศาสตร์ 33.99 และต่ำสุดคือ ฟิสิกส์ 32.59

ในส่วนของคะแนนความถนัดทางการเรียน (SAT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่วัดใน 3 ส่วน คือ ความถนัดทางด้านภาษา ความถนัดทางการคิดคำนวณ และความถนัดในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งผลจากการทดสอบ พบว่า ความถนัดในทุกด้านได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยที่คะแนนสูงที่สุด คือ ความถนัดทางด้านภาษา ในขณะที่อีก 2 ด้าน ได้แก่ ความถนัดด้านการคิดคำนวณ และด้านการคิดวิเคราะห์ ได้คะแนนต่ำใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 38.86 และ 38.26 ตามลำดับ

การเป็นคุณดีของผู้เรียน จากผลการวิจัยเชิงลึกของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดย ศ.ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย รศ.ดร.สุวิมล ว่องวานิช และ ผศ.ดร.อวยพร เรืองตระกูล ได้ทำไว้เมื่อ ปี 2545-2546 พบว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ โดยมีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นไปในทางที่ดี เช่น มีความขยันและมีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งความซื่อสัตย์สุจริต

คุณลักษณะที่พึงประสงค์อีกประการหนึ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน คือ ความสุขกับการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยเชิงลึกเล่มเดียวกันนี้ พบว่า ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน ซึ่งพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้เรียน เช่น

มีความกล้าในการแสดงออก มีความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีบุคลิกภาพ และมีสุขภาพดี รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการต่างๆ ก็ส่งผลถึงตัวผู้เรียน ได้แก่

1. การจัดการกระบวนการเรียนรู้

1.1 **หลักสูตร** กำหนดเป้าหมายให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่น มีสาระสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งจากการประเมินพบว่า ในทุกระดับคือก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา มีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับกลุ่มของผู้เรียน แต่ปัญหาที่พบคือ ครูยังไม่มั่นใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และสาระในหลักสูตรมากเกินไป

1.2 **กระบวนการจัดการเรียนการสอน** กำหนดเป้าหมายให้ครูจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการประเมินพบว่า ครู/โรงเรียนมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย รวมถึงมีการใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้วย แต่สิ่งที่ยังเป็นปัญหาคือ ครูส่วนหนึ่งยังไม่สามารถนำรูปแบบไปใช้จัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และการวิจัยก็ยังเป็นปัญหาของครูที่ยังไม่สามารถใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้

1.3 **การวัดและประเมินผล** กำหนดให้ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนไม่เฉพาะทางวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ให้วัดรวมถึงความประพฤติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนด้วย ซึ่งจากการประเมินพบว่า มีการดำเนินการในเรื่องนี้เช่นมีการจัดทำคู่มือ/ แนวทางครบทั้ง 8 กลุ่มสาระ แต่ปัญหาก็คือ ครูบางส่วนก็ยังไม่เข้าใจและใช้การประเมินผล

แบบเดิม ส่วนในเรื่องของการปรับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาโดยใช้ระบบกลาง (Admission) ยังคงประสบปัญหา ผู้ปกครอง/ผู้เรียนบางส่วนยังมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และยังสับสนเกี่ยวกับการสอบเข้าศึกษาต่อในระบบ Admission

1.4 สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกคือ สื่อสิ่งพิมพ์ แบบเรียนและตำราเรียนเพื่อการศึกษา เป้าหมายคือ ให้มีการพัฒนาและการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ แบบเรียนและตำราเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งผลการติดตามการดำเนินงาน พบว่า กระทรวงศึกษาธิการประกาศนโยบายสื่อเสรี ที่สนับสนุนการผลิต และพัฒนาสื่อทุกประเภท โดยสิ่งที่เป็นปัญหาคือ กระทรวงศึกษาธิการใช้เวลาในการประเมินเอกสารนานมาก จนทำให้ผู้ผลิตไม่สามารถผลิตเอกสารให้ทันใช้ในช่วงเปิดภาคเรียน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินเอกสาร ทำให้บางวิชาไม่มีเอกสารที่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้

สำหรับส่วนที่สองคือ คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา มีเป้าหมายให้ครูและผู้เรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยเชิงลึกในการกระจายคอมพิวเตอร์ในสถานศึกษา พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจคือ (1) เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาของผู้เรียน พบว่า สัดส่วนนักเรียนต่อคอมพิวเตอร์ในระดับประถมศึกษามีค่าเท่ากับ 90 : 1 ระดับมัธยมศึกษา 24 : 1 ประเภทอาชีวศึกษา 27 : 1 ระดับอุดมศึกษา 8 : 1 ส่วนการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) 708 : 1 และ (2) เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีสัดส่วนนักเรียนต่อ

เครื่องน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ (3) เมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่านักเรียนในโรงเรียนรัฐมีส่วนนักเรียนต่อเครื่องน้อยกว่าโรงเรียนเอกชน สำหรับปัญหาที่พบคือ การที่คอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอ และล่าช้ามีความเร็วต่ำไม่สามารถรองรับซอฟต์แวร์ใหม่ๆ ได้

2. ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา พิจารณาในประเด็นต่อไปนี้

2.1 การปฏิบัติการผลิตครู และสถาบันผลิตครู มีเป้าหมายคือ ปฏิรูปการผลิตครูให้มีครูดี เก่ง อย่างเพียงพอ ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการโครงการผลิตครูแนวใหม่หลักสูตร 5 ปีในรุ่นที่ 1 สำหรับปัญหาที่พบคือ วิชาชีพครูยังไม่ได้รับการพัฒนา และขาดมาตรการจูงใจให้คนเก่งเข้ามาเป็นครู

2.2 การยกระดับคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ผลการประเมินพบว่า ในช่วงที่ผ่านมา มีการพัฒนาครู และผู้บริหารให้ได้รับวุฒิทางการศึกษา โดยกลุ่มเป้าหมายมี 3 กลุ่มคือ (1) ครูประจำการที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ประมาณ 34,546 คน (2) ครูประจำการที่มีวุฒิปริญญาตรีสาขาอื่น (ที่ไม่ใช่วุฒิทางการศึกษา) จำนวน 13,000 คน และ (3) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่มีวุฒิทางการบริหารการศึกษา จำนวน 14,087 คน ซึ่งรวมทั้ง 3 กลุ่ม เป็นจำนวน 61,633 คน โดยได้มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานยกระดับไว้ในแต่ละปี โดยในปี 2546 กำหนดเป้าหมายไว้ 12,000 คน ดำเนินการได้ประมาณ 10,376 หรือร้อยละ 86.47 ที่เหลือก็ยังคงดำเนินการต่อไป โดยมหาวิทยาลัย

ราชภัฏทั้ง 41 แห่ง เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบงานนี้ นอกจากนั้น มีการฝึกอบรมครูในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ เทคโนโลยี

ปัญหาสำคัญในด้านนี้ ได้แก่ การขาดแคลนครูโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีจำนวนรวมถึง 8 หมื่นคน สำหรับในระดับอุดมศึกษาพบว่า มีอาจารย์ในระดับรองศาสตราจารย์ ระดับศาสตราจารย์ และอาจารย์ในระดับปริญญาเอก เกษียณอายุเป็นจำนวนมาก แต่การทดแทนในด้านบุคลากรยังไม่สามารถดำเนินการได้ทันทั่วทั้งที่ โดยที่ทุนศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นยังมีอยู่น้อย นอกจากนั้น ในการพัฒนางานวิจัย ที่เป็นบทบาทสำคัญของอาจารย์ยังมีทุนสนับสนุนการวิจัยค่อนข้างน้อย

3. มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ

3.1 มาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการศึกษาในทุกระดับการศึกษาจากสภาพการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2547 โดยที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการหลัก ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งกำหนดไว้ 3 มาตรฐาน และ 11 ตัวบ่งชี้

นอกจากมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว หน่วยงานต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา ซึ่งทั้งหมดยังอยู่ระหว่างดำเนินการ

3.2 การประกันคุณภาพการศึกษา มีเป้าหมายคือให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน โดยแบ่งเป็น การประกันคุณภาพภายใน ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา พบว่า มีการดำเนินการในทุกๆระดับ เช่น สถานศึกษาขั้นพื้นฐานร้อยละ 74.56 พร้อมกับการประเมินภายนอก ในส่วนของการประเมินภายนอก พบว่า ทางสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ปัญหาที่พบคือ การนำผลการประเมินที่ สมศ. พบที่เป็นจุดอ่อน/จุดแข็งของสถานศึกษาได้นำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาเพียงใด นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องของคุณภาพของผู้ประเมินภายนอกด้วย

■ ■ สรุปผลการสัมมนา

จากการระดมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (2) การปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และ (3) มาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา รายละเอียดผลการสัมมนามีดังนี้

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และสื่อเทคโนโลยี ผลการสัมมนามีดังนี้

1.1 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรปฐมวัย หลักสูตรการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรโรงเรียนสองภาษา หลักสูตรการศึกษา
นอกโรงเรียน และหลักสูตรการอาชีวศึกษา

- หลักสูตรปฐมวัย ที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการการ
ศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรปฐมวัย พร้อมคู่มือการใช้หลักสูตรให้สถาน
ศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

❖ ปัญหา

- (1) ผู้บริหารสถานศึกษายังให้ความสำคัญต่อการจัดการ
ศึกษาปฐมวัยไม่มาก เห็นได้จาก การจัดให้ครูที่รับผิดชอบ
ขอการศึกษาปฐมวัยที่มักจะมีมอบหมายให้ครูใกล้
เกษียณอายุราชการ ครูที่มีสุขภาพไม่แข็งแรง หรือครูที่
ไม่สนใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอน ทำงานนี้โดย
เป็นการถูกบังคับให้สอน นอกจากนี้ ยังไม่มีครูที่จบ
การศึกษาปฐมวัยสอนโดยตรง ครูขาดความรู้ความ
สามารถด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และจิตวิทยาพัฒนาการ
- (2) การที่ครูในระดับปฐมวัยต้องรับผิดชอบผู้เรียนเป็นจำนวน
มาก เช่น ในกรณีที่ เป็นโรงเรียนยอดนิยมจะมีผู้ปกครอง
สนใจส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนมาก ครู 1 คนต้อง
รับผิดชอบนักเรียนมากถึง 40-50 คน ส่งผลต่อ
คุณภาพของผู้เรียน
- (3) ในระดับกรมไม่มีผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาปฐมวัยโดยตรง

❖ ข้อเสนอแนะ:

- (1) ควรกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบการศึกษาปฐมวัยในระดับกรมโดยตรง
- (2) ควรเร่งพัฒนาครูปฐมวัยทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน โดยให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาและหลักสูตรปฐมวัย รวมทั้ง จิตวิทยาพัฒนาการเด็กปฐมวัย
- (3) สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกันเพื่อให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย การสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง รวมทั้งการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน

กรณีตัวอย่างเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) จังหวัดพิษณุโลก เขต 1 จัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง และจัดอบรมเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัยแก่ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองโดย คณะครูปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลพิษณุโลก มีการจัดทำหลักสูตรปฐมวัย และคู่มือการจัดการกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อเผยแพร่ ให้ความรู้ให้แก่ทุกโรงเรียนใน สพท.จังหวัดพิษณุโลก เขต 1
- สถานศึกษาในสังกัด สพท.จังหวัดกำแพงเพชร เขต 1 จัดให้มีการเยี่ยมบ้านเด็กเพื่อสร้างความร่วมมือกันในการพัฒนา นักเรียนปฐมวัย

- สพท.จังหวัดแพร่ เขต 1 เสนอกรณีศึกษาของอำเภอร้องกวาง ซึ่งพบว่า ศูนย์เด็กเล็กเป็นเสมือนที่กักขังเด็ก จึงได้ปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษา ดังนี้ (1) คัดเลือกครูจ้างสอน ณ ศูนย์เด็กปฐมวัย โดยมีการทดสอบภาคปฏิบัติ และคัดกรองวุฒิภาวะทางอารมณ์ (2) ปรับภูมิทัศน์อาคารและห้องเรียนปฐมวัย สนามเด็กเล่น สื่อการเรียนการสอน และ (3) ศึกษานิทรรศการร่วมกับครูผู้สอนจัดทำหลักสูตรปฐมวัย

• หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

❖ ปัญหา

- (1) ศักยภาพในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมสูงทั้งในด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ สามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กขาดความมั่นใจในการจัดทำหลักสูตร เพราะทางส่วนกลางมีการปรับเปลี่ยนนโยบาย และหนังสือสั่งการมีการเปลี่ยนแปลงการใช้หลักสูตรอยู่ตลอดเวลา ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการทำหลักสูตร ทำให้ไม่มั่นใจในหลักสูตรสถานศึกษาที่ตนจัดทำขึ้น รวมทั้งเวลาในการจัดทำหลักสูตร และโครงสร้างเวลาเรียนมีจำกัด นอกจากนี้ โรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น

ในเขตพื้นที่การศึกษามีจำนวนมาก ครูมีภาระงานมาก ไม่สามารถจัดทำหลักสูตรได้ด้วยตนเองและแก้ปัญหา โดยการสำเนาหลักสูตรจากโรงเรียนอื่น หรือเอกสาร ของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ มาใช้

- (2) มาตรฐานหลักสูตรมีมากเกินไป รวมทั้งปรัชญา/นโยบาย ของรัฐไม่ชัดเจน
- (3) ครูในโรงเรียนจบวิชาเอกที่ไม่สอดคล้องกับสาระของ หลักสูตรจึงทำให้ ไม่สามารถจัดทำหลักสูตรโรงเรียนได้ ขาดครูวิชาเฉพาะทาง เช่น ฟิสิกส์ รวมทั้งการสอนของ ครูสอน ไม่ทันตามที่จัดทำหลักสูตรไว้ ครูไม่ปรับเปลี่ยน วิธีการเรียนการสอน คือ ใช้การจัดการเรียนการสอน แบบเดิม ๆ
- (4) การถ่ายทอดแนวทางการจัดทำหลักสูตรแต่ละรายวิชาของ วิทยากรที่ให้การอบรมบุคลากรมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้โรงเรียนเครือข่ายเกิดปัญหาความไม่สอดคล้องกัน ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

❖ ข้อเสนอแนะ:

- (1) กระบวนการจัดทำหลักสูตรต้องมีความชัดเจน และควร ใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนทุกเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำ หลักสูตร รวมทั้ง ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรทุก 5 ปี เพราะหลักสูตรเป็นเรื่อง dynamic และควรมีการ

ทบทวนทำวิจัยเรื่องมาตรฐาน (Standard) หลักสูตร และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (School Based Curriculum) ในแต่ละระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับชาติ และระดับช่วงชั้นว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

- (2) สถาบันผลิตครูต้องพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้บุคลากรทุกระดับ (ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ ฯลฯ) มีความรู้ความเข้าใจ และความชำนาญในเรื่องหลักสูตร การวัดผล ประเมินผล ตลอดจนการนำผลการประเมินกลับมาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ครบกระบวนการ(PDCA) โดยกำหนดเป็นเป้าหมายของการพัฒนาให้ชัดเจน ควรพัฒนาครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความรู้ ทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ และบูรณาการ
- (3) ส่วนกลางควรสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรเป็นระบบเครือข่ายของโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเช่น โรงเรียนขนาดใหญ่เป็นพี่เลี้ยงโรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้ง ส่วนกลางและหน่วยปฏิบัติควรทบทวนและทำความเข้าใจตกลงร่วมกันในการกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนตามหลักสูตร
- (4) หลักสูตรปัจจุบันเน้นเนื้อหาสาระมากเกินไป ควรเลือก เฉพาะสาระสำคัญเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้

(5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง เพราะจะช่วยให้มีการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างต่อเนื่อง

● หลักสูตรโรงเรียนสองภาษา

โรงเรียนสองภาษา เป็นโรงเรียนซึ่งจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะทางภาษาของผู้เรียน การเรียนการสอนเน้นความผสมผสานกับความเป็นสากล โดยมีรูปแบบการจัด 2 แบบ คือ English Program (EP) และ Mini English Program (MEP) EP เป็นการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ทุกวิชา ยกเว้นภาษาไทย และสังคมศึกษา และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย เช่น กฎหมายไทย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ส่วน MEP สอนได้ไม่เกิน 50 ชั่วโมงสอนทั้งหมดต่อสัปดาห์ ทั้งนี้โรงเรียนสามารถเก็บค่าเล่าเรียนเพิ่มจากโรงเรียนปกติได้

❖ ปัญหา

- (1) การจัดการศึกษาของโรงเรียนสองภาษามีค่าใช้จ่ายสูง
- (2) ระเบียบการเงินไม่ชัดเจน
- (3) ครูทางด้านภาษาเปลี่ยนงานบ่อย

❖ ข้อเสนอแนะ:

- (1) ควรพัฒนาครูชาวต่างประเทศให้มีวุฒิครู/ ประสบการณ์ทางการสอน
- (2) รัฐควรกำกับดูแลโรงเรียนเอกชนที่สอนหลักสูตร EP เป็นพิเศษ

● หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนเป็นหลักสูตรการศึกษานอกระบบที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ และวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม ในปัจจุบันมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการจัดทำโครงการ เข้ากลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภาคเรียนละ 18 ครั้ง แต่แต่ละครั้งจะมีการทดสอบผู้เรียน การทดสอบปลายภาคเรียนมีการวัดผลด้านการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน สื่อความหมาย และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ภาคเรียนละ 3 ครั้ง ด้วยระบบการตรวจสอบผลการเรียน และการจบหลักสูตรของนักเรียนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

❖ ปัญหา

- (1) ครูผู้สอนขาดความมั่นคงในอาชีพ เนื่องจากเป็นครูจ้างสอนครั้งละภาคเรียน (5เดือน) ครูต้องรับภาระการ

สอนมากเพราะอัตราส่วน ครู : นักเรียน เป็น 1 : 80

- (2) ครูต้องจัดทำหลักสูตรและแผนการสอนด้วยตนเอง เพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกัน

❖ ข้อเสนอแนะ

- (1) ควรจัดระบบผลตอบแทนครูจ้างสอนให้มีผลตอบแทนและสถานภาพที่ดีมีมาตรฐานเทียบเท่าครูในระบบการศึกษา
- (2) ควรมีการอบรมครูอัตราจ้างของ กศน. เป็นระยะ ๆ ทั้งในเรื่องการจัดทำหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

● หลักสูตรอาชีวศึกษา

ในช่วงที่ผ่านมาหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้น ปวช. 1-3 ที่ใช้แผนการเรียนในสถานศึกษาวิชาชีพทั้งภาครัฐและเอกชน ในเนื้อหาสาระจะจัดให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

❖ ปัญหา

- (1) หลักสูตรเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้มีผลกระทบต่อผู้เรียน
- (2) คุณภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษามีความแตกต่างกัน ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่เรียนที่ไหนไม่ได้จึงมาเรียนอาชีวศึกษา ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้ง่ายเพราะไม่มีการสอบแข่งขัน

❖ ข้อเสนอแนะ:

ควรมีสภา/คณะกรรมการมารับผิดชอบในการจัดการศึกษา
ระดับอาชีวศึกษาทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

กรณีตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลกได้ดำเนินการ
จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ทบทวนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา”
ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 เพื่อเร่งรัดให้บุคลากรได้มี
ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรและสามารถนำไปใช้จัดการ
เรียนการสอน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กจัดให้มีการรวมกลุ่ม
โรงเรียนที่มีสภาพใกล้เคียงกันร่วมกันจัดทำหลักสูตร จัดเครือข่าย
ช่วยโรงเรียนขนาดเล็ก และจัดให้มีแกนนำโรงเรียนขนาดเล็กใน
การบริหารจัดการหลักสูตร

1.2 การจัดการเรียนการสอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

❖ ปัญหา

- (1) ครูส่วนใหญ่ยังไม่ได้นำหลักสูตรและแผนการจัดการ
เรียนรู้อไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งยังไม่มี
การติดตามผลการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ครูบาง
โรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาด้านวิชาการขาดการ

พัฒนาการเรียนการสอนด้านคุณธรรมจริยธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักชาติรักชุมชน รวมทั้งครูบางโรงเรียนให้ความสำคัญกับหนังสือตำราเรียนจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ เนื่องจากส่วนกลางจัดส่งหนังสือแบบเรียนให้โรงเรียนขนาดเล็กล่าช้าไม่ทันต่อการจัดการเรียนการสอนในช่วงต้นภาคเรียน

(2) ครูมีวุฒิไม่ตรงกับสาขาที่จัดการเรียนการสอน ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อ ICT ครูมีภาระงานมาก ต้องทำงานธุรการ งานเอกสารหลักฐานการศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะ แบบ ปพ.5 ปพ.9 รวมทั้งเจตคติของครูบางส่วนมองการศึกษาแบบแยกส่วน ยึดติดเนื้อหามากกว่ากระบวนการเรียนรู้ และไม่ปรับเปลี่ยนการจัดการกระบวนการเรียนรู้

(3) การกระจายอำนาจทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล ยังไม่เป็นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงที่ใช้วิธีสั่งการทุกเรื่อง เช่น การปรับเปลี่ยนหลักสูตร และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่ทางการศึกษาไม่มีเอกภาพในทางปฏิบัติ และเกิดความสับสน นอกจากนี้ รูปแบบการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล มีการมอบหมายให้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน
จึงเป็นเหตุให้สถานศึกษามีภาระงานธุรการเพิ่มขึ้น

- (4) ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน
แบบ Child centered ครูเข้าใจว่า การเรียนการสอน
แบบ Child centered หมายถึง นักเรียนเรียนเอง ครู
จึงมอบงานให้นักเรียนทำมาก

❖ ข้อเสนอแนะ:

- (1) ส่วนกลางควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา
และนโยบายของการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องการ
กระจายอำนาจทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษา และสถานศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งจัดให้มีการประชุม
เชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับระเบียบหรือแนวปฏิบัติให้แก่
สถานศึกษา เช่น การวัดและประเมินผลโดยใช้
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การเทียบโอนการศึกษาเพื่อให้
สถานศึกษาได้ถือเป็นแนวปฏิบัติในลักษณะเดียวกัน
- (2) ควรปรับเปลี่ยนเจตคติในการจัดการศึกษาของครู โดยให้
ครูผู้สอนพัฒนาความรู้ของตนเองอยู่เสมอ การจัดการ
เรียนการสอนควรจัดให้น่าสนใจผู้เรียนเรียนสนุก
อยากค้นคว้าและสามารถวิเคราะห์ได้ การเรียนรู้แบบ
เจาะลึก การเรียนรู้เชิงวิพากษ์ การเรียนรู้แบบเชื่อมโยง
ควรพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เป็นการเรียนรู้

อย่างแท้จริง โดยโรงเรียนเป็น Learning Community
ด้านโครงสร้างเวลาในการจัดการเรียนการสอน ควรให้
โรงเรียนมีอิสระในการดำเนินการเองได้ และให้มีการ
ติดตามกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

- (3) รัฐควรสนับสนุนโรงเรียนให้มีสื่อ ICT ใช้ในการจัดการ
เรียนการสอนอย่างเพียงพอ รวมทั้ง ติดตามและกำกับ
โรงเรียนในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง
- (4) ควรมีการพัฒนาผู้สอนอย่างต่อเนื่องโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง
และเป็นกัลยาณมิตร
- (5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้โรงเรียนขนาด
เล็กจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการทั้งในกลุ่มสาระเดียวกัน
ระหว่างกลุ่มสาระ การบูรณาการในช่วงชั้น และการ
บูรณาการข้ามช่วงชั้น และส่งเสริมให้โรงเรียนจัดการ
เรียนการสอนแบบบูรณาการ
- (6) สถาบันอุดมศึกษาควรเข้ามาช่วยในการให้บริการศึกษาแก่
โรงเรียน
- (7) ควรมีการรายงานต่อสาธารณชนเกี่ยวกับการจัดการเรียน
การสอนของสถานศึกษา
- (8) ควรมีการปรับวิธีการในการจัดการเรียนรู้ของครูที่จะมุ่งให้
เด็กพัฒนา ปลูกฝังทักษะกระบวนการคิดให้แก่ผู้เรียนตั้ง
แต่ช่วงชั้นที่ 1 เป็นต้นไป

1.3 การวัดและประเมินผล

❖ ปัญหา

- (1) นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการประเมินผลผู้เรียนกำหนดว่าไม่ให้มีการซ้ำชั้น ทำให้ผู้เรียนไม่มีความกระตือรือร้นต่อการเรียน ความสนใจในการเรียนลดลง นักเรียนไม่ต้องวิตกกับการสอบตก
- (2) แบบประเมิน หรือ แบบ ปพ.ต่าง ๆ มีมากเกินไป ซึ่งสร้างภาระงานให้แก่ครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้เรียนมีการย้ายโรงเรียนเกิดปัญหาในเรื่องการเทียบโอนผลการเรียน เนื่องจากแต่ละโรงเรียนมีวิธีการประเมินที่แตกต่างกัน
- (3) กฎระเบียบการวัดประเมินผลไม่ชัดเจน วิธีการวัดและประเมินสร้างความสับสน รวมทั้งแบบบันทึกการวัดผลไม่สอดคล้องกับสิ่งที่จะวัด

❖ ข้อเสนอแนะ

- (1) ส่วนกลางควรออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการวัดและประเมินให้ชัดเจนพร้อมทั้งคู่มือหรือแนวปฏิบัติ ควรปรับแบบปพ.ให้กระชับและมีตัวอย่างเครื่องมือวัดให้ครูได้ศึกษา มาก ๆ นอกจากนั้น ศึกษานิเทศก์ควรเป็นที่ปรึกษาและแนะแนวทางการประเมินผลให้แก่ครู
- (2) การวัดและประเมินผลควรเน้นสภาพจริง และควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

(3) ควรมีการอบรมให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาด้าน การวัดและประเมินผล

(4) กระทรวงศึกษาธิการควรมีความชัดเจนในการทดสอบ ระดับชาติ (N.T.) ที่จะดำเนินการจัดทดสอบนักเรียน ในแต่ละระดับชั้นอย่างไร เช่น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 โดยชี้แจงและทำความเข้าใจให้ชัดเจน

1.4 สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

❖ ปัญหา

(1) ในปัจจุบันแม้รัฐจะพยายามจัดซื้อจัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ นอกเหนือจากการจัดซื้อจัดหาด้วย เงินงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคอมพิวเตอร์และ อุปกรณ์ แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถาน ศึกษา อีกทั้ง คอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ส่วนใหญ่ก็ล้าสมัยและมีประสิทธิภาพต่ำ

(2) ยังมีโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล ไม่มีไฟฟ้าและโทรศัพท์ ทำให้ ไม่สามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ได้

(3) แม้จะได้มีความร่วมมือกันทั้งในภาครัฐและเอกชนในการ ฝึกอบรมครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถใน การผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะ การใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการ

สื่อสาร ซึ่งครูและบุคลากรบางส่วนแม้ได้รับการฝึกอบรมมาแล้วก็ยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง เนื่องจากขาดทักษะในการใช้ อีกทั้งเกรงว่าคอมพิวเตอร์จะเกิดความเสียหายจากการใช้งาน จึงไม่กล้าใช้ ส่งผลให้ครูและบุคลากรดังกล่าว ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้าน ICT แก่นักเรียนได้

- (4) งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อการผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่น โรงเรียนได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพียงโรงเรียนละ 1,000 บาท
- (5) ระเบียบกระทรวงการคลังไม่เอื้อต่อการให้โรงเรียนจัดซื้อครุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ได้ด้วยตนเอง แม้บางโรงเรียนจะมีงบประมาณที่สามารถซื้อเองได้
- (6) สำหรับสื่อตำราเรียนและคู่มือครูยังจัดส่งให้โรงเรียนล่าช้าไม่ทันใช้ในการจัดการเรียนการสอนและมีจำนวนไม่เพียงพอ
- (7) เนื้อหาในตำราเรียนในแต่ละช่วงชั้นไม่สัมพันธ์กันไม่มีการจัดลำดับความยากง่ายสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน

❖ ข้อเสนอแนะ:

- (1) ให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยให้โรงเรียนที่มีความพร้อมเชื่อมต่อโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลน เช่น ให้

โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ใกล้เคียงสามารถเข้าไปใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ รวมทั้งขอคำปรึกษาแนะนำจากครู/ อาจารย์ผู้มีความเชี่ยวชาญในโรงเรียนที่มีความพร้อมได้

- (2) จัดหารถคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ (mobile) พร้อมครูผู้สอนประจำรถให้แก่โรงเรียนที่ขาดแคลนอย่างต่อเนื่อง แล้วเร่งดำเนินการให้โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลมีไฟฟ้าและโทรศัพท์
- (3) จัดฝึกอบรมให้ครูและบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับเครื่องคอมพิวเตอร์ สามารถประกอบและซ่อมเครื่องได้
- (4) พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนตามความต้องการอย่างเหมาะสม
- (5) ปรับแก้ระเบียบกระทรวงการคลังให้โรงเรียนสามารถจัดซื้อครุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์เองได้
- (6) เร่งจัดส่งสื่อตำราเรียน คู่มือครู ให้ทันเวลา และเพียงพอต่อการใช้
- (7) ให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของสื่อตำราเรียนมาช่วยพิจารณาปรับปรุงเนื้อหาสาระให้เหมาะสม

กรณีตัวอย่าง

โรงเรียนวังโพธิวิทยาคม อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว มีนักเรียน 428 คน ครู 13 คน ครูอัตราจ้าง 3 คน ได้ดำเนินการแก้ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณโดยขอที่ดินจากกำนัน และผู้ใหญ่บ้านทำการเกษตรเพื่อหาทุนจัดซื้อคอมพิวเตอร์ ซึ่งในระยะเวลา 5 ปี สามารถซื้อคอมพิวเตอร์ได้ 10 เครื่อง

2. การปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

การปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การปฏิรูปการผลิตครู และสถาบันผลิตครู 2) การพัฒนาและส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 3) การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและการควบคุมการประกอบวิชาชีพ และ 4) การปฏิรูประบบบริหารงานบุคคล ผลการประชุมมีดังนี้

2.1 การปฏิรูปการผลิตครู และสถาบันผลิตครู ประกอบด้วย การปฏิรูปการผลิตครู ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและแผนการผลิตครู การผลิตครูแนวใหม่หลักสูตร 5 ปี การผลิตครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูปสถาบันผลิตครู ครอบคลุมการปฏิรูปคุณภาพคณาจารย์ในสถาบันผลิตครู การวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับความเป็นเลิศทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารงานและประกันคุณภาพสถาบันผลิตครู

❖ ปัญหา

- (1) การผลิตครูในปัจจุบันยังขาดความชัดเจนในเชิงการบริหารจัดการนโยบายการผลิตครู ขาดการเอาใจริงเอาใจของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ขาดการกำหนดนโยบายการผลิตครูในเชิงปริมาณที่สนองต่อความต้องการของโรงเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มสาขาวิชาที่ขาดแคลน หรือการศึกษาพิเศษ ประกอบกับการประสานงานในการผลิตครูระหว่างสถาบันผลิตครูไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ปัญหาครูขาดแคลนน่าจะอยู่ที่ครูจบแล้วไม่ประกอบอาชีพครูไม่มีอัตราบรรจุครูหรือผลิตครูไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน
- (2) หลักสูตรการจัดเรียนการสอนวิชาชีพครู ยังไม่สามารถฝึกให้ครูใหม่ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนจริงในห้องเรียน หลักสูตรฝึกหัดครูไม่ทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงทำให้ไม่สามารถเตรียมครูใหม่ให้มีความพร้อมทั้งในเชิงวิชาการ และจิตวิทยาในการแก้ปัญหา อีกทั้ง ครูใหม่บางส่วนยังขาดจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู นอกจากนี้ ในช่วงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ขาดกระบวนการคัดสรรโรงเรียนที่เหมาะสม และพร้อมสำหรับเป็นแหล่งฝึกสำหรับครูใหม่

- (3) หลักสูตรการผลิตครูแนวใหม่หลักสูตร 5 ปี ยังขาดเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นปีที่ 1-3 ของหลักสูตร ขณะที่กำหนดวิชาบังคับให้ทำงานวิจัยในชั้นปีที่ 4 ของหลักสูตร ประกอบกับปัจจุบันขาดการวางแผนอัตราบรรจุสำหรับครูหลักสูตร 5 ปีที่จะจบการศึกษาด้วย
- (4) ในส่วนของสถาบันผลิตครู กระบวนการคัดเลือกอาจารย์ในสถาบันผลิตครูที่จะมาเป็นครูของครูยังไม่สะท้อนถึงการคัดเลือกอาจารย์ที่มีคุณภาพ ซึ่งสิ่งนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อศักยภาพ ความพร้อมการผลิตครูของสถาบันผลิตครู ตลอดจนคุณภาพของครูใหม่ที่จบการศึกษานอกจากนี้ สถาบันผลิตครูบางแห่งมีอุดมการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ นโยบายการบริหารเน้นในเชิงธุรกิจโดยผลิตบัณฑิตในสาขาที่เป็นที่นิยมมากกว่า เน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะในสายครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

❖ ข้อเสนอแนะ:

- (1) ให้มีการตั้งองค์กรทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตครูเชิงนโยบาย โดยเชื่อมโยงกับกระบวนการผลิตครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้งานหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องมีความมุ่งมั่นและเอาจริงเอาจังในการดำเนินการ นอกจากนี้ การผลิตครูต้องตอบสนอง

ความต้องการครูของโรงเรียน หรือครูในสาขาที่ขาดแคลนได้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ และประการสำคัญคือ ควรจัดทำแผนอัตราบรรจุครูที่ผลิตได้ด้วย

(2) ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบหลักสูตรการผลิตครูในต่างประเทศเพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้กับประเทศไทย รูปแบบการผลิตครูที่ต่อยอดจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่มีใบสายการศึกษา (โดยให้ศึกษาเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับวิชาครู) รวมถึง การทำวิจัยประสิทธิผลการพัฒนาคุณภาพครูในรูปแบบต่าง ๆ ในแง่ของเนื้อหาสาระของหลักสูตรการผลิตครู (ทั้งหลักสูตรเดิมและหลักสูตรครูแนวใหม่) ควรมุ่งเน้นการพัฒนาให้ครูมีความรู้เชิงวิชาการ และจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ ระบบการผลิตครูในช่วงของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรมีกระบวนการคัดเลือกหรือพัฒนาโรงเรียนที่เป็นแหล่งฝึก (lab schools) ให้ได้มาตรฐานทางวิชาชีพ

(3) ในส่วนของสถาบันการผลิตครูควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการตั้งสถาบันการผลิตครูโดยเฉพาะ (Teacher College) ที่มีความเข้มแข็ง รวมถึง การให้ความสำคัญในกระบวนการคัดเลือกอาจารย์ที่มีคุณภาพมาสอนในสถาบันการผลิตครู

2.2 การพัฒนาและส่งเสริมครู คุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยการจัดตั้งสถาบันพัฒนาและส่งเสริมครู คุนอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา การกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาคู คุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาคู คุนอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และการยกย่องคุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานดีเด่น

❖ ปัญหา

- (1) ขาดหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ดูแลกระบวนการพัฒนา และส่งเสริมครู คุนอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา อันเนื่องมาจากปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมบุคลากรเหล่านี้ จึงทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ รวมถึง ที่ผ่านมากการพัฒนาและส่งเสริมครู คุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเน้นให้เพียงองค์กรภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการหลัก ไม่เปิดโอกาสให้องค์กรภาคเอกชนอื่นที่มีความรู้ ความชำนาญ ด้านนี้ได้เข้ามาดำเนินการ
- (2) นโยบายและแผนการพัฒนาคู คุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาขาดการจัดทำอย่างเป็นระบบ และทั่วถึง สำหรับทุกกลุ่มบุคลากรที่ต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริม อีกทั้ง งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อการพัฒนา และส่งเสริมบุคลากรเหล่านี้ไม่เพียงพอ และขาดความ

ต่อเนื่อง โดยเฉพาะในส่วนของครูประจำการ และในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

- (3) ครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษา ขาดการวางระบบการพัฒนาและส่งเสริมที่ชัดเจน และทั่วถึง เช่น ปัญหาความซ้ำซ้อนในการพัฒนาและส่งเสริมครู ซึ่งดำเนินการโดยหลายกลุ่มงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบกับปัญหาหน่วยงานส่วนกลาง และระดับเขตพื้นที่การศึกษาขาดข้อมูลสารสนเทศรายบุคคลทั้งในกลุ่มครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น
- (4) ขาดการศึกษาและพัฒนานวัตกรรมรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมบุคลากร โดยยังคงใช้รูปแบบเดิมคือ การอบรม การสัมมนา อีกทั้ง หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรก็ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ที่ต้องการได้รับการพัฒนา ก่อทำให้เกิดความสูญเปล่าทางงบประมาณ และที่สำคัญคือ ขาดระบบการติดตามและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพที่เข้มแข็งและน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะในส่วนของครูประจำการ

❖ ข้อเสนอแนะ

- (1) ให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ดูแลกระบวนการพัฒนาและส่งเสริมครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ เพื่อป้องกันและลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ

ระหว่างหน่วยงาน และควรเปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนที่มีความชำนาญ และเป็นมืออาชีพได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรเหล่านี้

(2) ในการจัดทำนโยบายและแผนการพัฒนาบุคลากรควรเป็นไปอย่างมีระบบ โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมอย่างทั่วถึงในทุกกลุ่ม คือ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ แผนการพัฒนาบุคลากรควรมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับการปรับเลื่อน/ปรับเปลี่ยนตำแหน่งของบุคลากร และเงื่อนไขสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การจัดสรรงบประมาณต้องเป็นไปอย่างเพียงพอ ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับแผนการพัฒนาในแต่ละกลุ่มบุคลากร

(3) การพัฒนาครู และคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาควรมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความทั่วถึงในการพัฒนาและส่งเสริมในทุกกลุ่มบุคลากร และควรทำการศึกษาวิจัยนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมบุคลากร โดยคำนึงถึงความต้องการ/จำเป็น (needs) และสภาพการปฏิบัติงานจริงของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครูประจำการ เช่น การฝึกอบรมแบบ inhouse training หรือ school-based training เป็นต้น ซึ่งการฝึกอบรมควรดำเนินการอย่างมีระบบ เน้นสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม (Training

needs) การกำหนด Job Description และการวางแผน career development ของครูด้วย

- (4) ให้มีการวิจัยประสิทธิผลของการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพบุคลากร ตลอดจนการพัฒนาและการจัดทำระบบการติดตามประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพให้เป็นที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ เพื่อเป็นกลไกในการกำกับติดตามการใช้ระบบประเมินที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สิ่งที่ต้องดำเนินการคู่ขนานกันไปคือ การส่งเสริมวัฒนธรรมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างบุคลากรในกลุ่มนี้

2.3 การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและการควบคุมการประกอบวิชาชีพ ประกอบด้วย การจัดตั้งองค์กรวิชาชีพครู การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู การส่งเสริม ยกย่อง และผดุงเกียรติ ผู้ประกอบวิชาชีพ และการควบคุมการประกอบวิชาชีพ

❖ **ปัญหา**

- (1) ความไม่เข้มแข็งขององค์กรวิชาชีพครู ตลอดจนความไม่ชัดเจนในจุดยืนขององค์กรวิชาชีพครู รวมถึง การไม่แสดงบทบาทที่ชัดเจนในการสนับสนุน หรือรักษาผลประโยชน์ของครู
- (2) การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูยังประสบปัญหาความไม่ชัดเจนในเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ แนวทางปฏิบัติในการ

พัฒนาตนเอง และพัฒนาผลงานของครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนแนวทางการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งที่ผ่านมา แนวทางการประเมินตามมาตรฐานวิชาชีพมุ่งเน้นงานเอกสารของผู้ประเมินมากกว่าผลการปฏิบัติงานที่แท้จริงของผู้ประเมิน เช่น ควรพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นอกจากนี้ มาตรฐานวิชาชีพยังขาดความเชื่อมโยงกับระบบการปรับเลื่อน/ ปรับปรุงตำแหน่งของครู และบุคลากรทางการศึกษา

- (3) การควบคุมการประกอบวิชาชีพ ยังประสบปัญหาความไม่พร้อม และความล่าช้าในการดำเนินการขอใบประกอบวิชาชีพของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งปัจจุบันมีเพียงหน่วยงานในส่วนกลางเท่านั้นที่ดำเนินการได้ นอกจากนี้ ในการขอและออกใบประกอบวิชาชีพของกลุ่มบุคคลที่มีใบสายวิชาชีพทางการศึกษา (อาทิ ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ครูสอนศาสนา) ยังขาดความชัดเจนในเรื่องนี้

❖ ข้อเสนอแนะ:

- (1) การสร้างความแข็งแกร่งในองค์กรวิชาชีพครู เพื่อเป็นองค์กรสำหรับครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถพึ่งพาได้ ส่วนแนวทางการแก้ปัญหามาตรฐานวิชาชีพ คือ การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพให้ชัดเจน สามารถ

เชื่อมโยงกับการประเมินเพื่อขอปรับเปลี่ยน/ ปรับปรุง ตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ในทุกสังกัด/ กระทรวง รวมถึง การประชาสัมพันธ์ให้ครู และ บุคลากรทางการศึกษาได้ทราบอย่างทั่วถึงในแนวทางที่จะ พัฒนาตน และพัฒนางานเพื่อบรรลุตามมาตรฐาน วิชาชีพที่ตั้งไว้

- (2) กระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการประเมินครู และ บุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และการขอใบประกอบวิชาชีพ ควรจะสามารถดำเนินการได้ อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ไม่จำเป็นต้องถึงหน่วยงานส่วนกลาง ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวก ประหยัดค่าใช้จ่าย และลดขั้นตอน/ ระยะเวลาในการดำเนินการ

2.4 การปฏิรูประบบบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย การจัด ทำกฎหมายปฏิรูประบบบริหารงานบุคคล และการดำเนินงานปฏิรูปการ บริหารงานบุคคล

❖ **ปัญหา**

ความล่าช้าในการออกกฎหมาย กฎกระทรวง หรือระเบียบที่ เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล ซึ่งมีผลทำให้หน่วยงานที่ นำกฎหมายไปปฏิบัติต่อ เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ ไม่ทันต่อสถานการณ์ เกิดผลกระทบทางด้านลบต่อบุคลากร

ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ครู ผู้บริหาร สำหรับปัญหาการดำเนินงานการปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลที่ยังประสบอยู่คือ การไม่ได้รับการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง เช่น สถานศึกษายังไม่สามารถบริหารงานบุคคลได้โดยตรง อาทิ การเคลื่อนย้ายครู

❖ ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งรัดออกกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล รวมถึงการนำกฎหมายออกบังคับใช้ไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตั้งไว้

3. มาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา

ประกอบด้วย มาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก

❖ ปัญหา

- (1) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอย่างสมบูรณ์ ขาดความเชื่อมโยงและบูรณาการระหว่างการศึกษาระดับพื้นฐานและอุดมศึกษา
- (2) มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกของ สมศ. ยังไม่เป็นเรื่องเดียวกันและไม่เชื่อมโยงกัน

- (3) ระบบประกันคุณภาพระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน รวมทั้งท้องถิ่น ขาดมาตรฐานกลาง ขาดความสอดคล้องและความยืดหยุ่นที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับ/ประเภท
- (4) แนวทางการประกันคุณภาพภายในตามกฎกระทรวงของกระทรวงศึกษาธิการ ไม่สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายนอกของ สมศ. รวมทั้งรูปแบบเอกสารการประเมินตนเอง (SAR) ก็แตกต่างจาก สมศ.
- (5) เกณฑ์การประเมินบางตัวบ่งชี้ไม่เหมาะสม เช่น การใช้คะแนน N.T. มาเป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การกำหนดระดับคะแนนจากชั่วโมงสอนของครู และการจัดครูเข้าสอนตามวิชาเอก
- (6) ผู้ประเมินภายนอกขาดหลักการที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน รวมทั้งบางคนขาดคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นกัลยาณมิตร
- (7) ยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการประกันคุณภาพของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- (8) การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันของทุกฝ่ายในระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก

(9) สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ยังมิได้นำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้ในการ
พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

❖ ข้อเสนอแนะ

(1) ควรเร่งปรับปรุงระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกัน
คุณภาพตามกฎหมายกระทรวงของกระทรวงศึกษาธิการให้
เป็นไปตามมาตรา 47 ของพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการ
ศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ
และมาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและ
สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน
และให้ถือว่าการประกันภายในเป็นส่วนหนึ่งของ
กระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
เพื่อนำไปสู่ความเชื่อมโยงและบูรณาการกันทั้ง
ระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก ในระดับการ
ศึกษาขั้นพื้นฐานกับระดับอุดมศึกษา

(2) ควรให้มีมาตรฐานการศึกษากลาง ในระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานและอุดมศึกษา ทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน
เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษา รวมทั้ง
เหมาะสมกับท้องถิ่น ซึ่งจะได้สะท้อนคุณภาพที่แท้จริง

- (3) องค์ประกอบของคณะผู้ประเมินภายนอกควรมีความหลากหลายและมีผู้แทน ภาคประชาชน ชุมชน และผู้ประกอบการ โดย สมศ. ควรเร่งรัดพัฒนาผู้ประเมินภายนอกอย่างเพียงพอ และมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อหลักเกณฑ์ แนวทางการประเมินบทบาทหน้าที่ ตลอดจนหลักจริยธรรมของผู้ประเมิน
- (4) ควรพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่ครอบคลุมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- (5) ควรส่งเสริมหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา ทำวิจัยสถาบันและสร้างระบบสารสนเทศเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา โดยมีการสนับสนุนทั้งด้านผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำวิธีการ การตีความ การทำงาน และงบประมาณ
- (6) ควรสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาระบบและกระบวนการประกันคุณภาพภายในของตนเอง และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
- (7) สมศ. ควรประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพ และผลการประเมินต่อสาธารณชนอย่างทั่วถึง
- (8) การประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไม่ควรเป็นภาระแก่สถานศึกษามากเกินไป ไม่ควรให้ความสำคัญกับเอกสารมากเกินไป แต่ควรให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การตรวจเยี่ยม

การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการแนะนำ
ในประเด็นสำคัญ รวมทั้งนำผลการประกันคุณภาพ
ภายในของสถานศึกษามาพิจารณาประกอบด้วย เพื่อชี้
จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา เพื่อให้สถานศึกษาได้พัฒนา
คุณภาพต่อไป

တက္ကသိုလ်

โครงการประชุมระดับความคิด

เรื่อง “การติดตามและประเมินผลการปฏิรูป การศึกษาด้านการเรียนรู้”

■ หลักการและเหตุผล

เจตนารมณ์สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือการปฏิรูปการเรียนรู้ ดังที่ได้กำหนดไว้ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ที่ให้ยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้โดยมุ่งหวังที่จะนำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

นับแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เมื่อเดือนสิงหาคม 2542 ได้มีความเคลื่อนไหวในเรื่องของการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างกว้างขวางในสถานศึกษาของทุกสังกัดทั่วประเทศ ซึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้นี้มีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ มากมาย ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกของสถานศึกษา เช่น เรื่องของบุคลากร หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ทรัพยากร การบริหารจัดการ สภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษา ทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้นี้ในแต่ละพื้นที่ให้ผลที่แตกต่างกันไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการกำหนดนโยบาย แผน และการประเมินผลการจัดการศึกษาในระดับชาติ จึงได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อทราบและรายงานความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาสู่สาธารณะโดยการติดตามและประเมินในครั้งนี้ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ด้าน คือ (1) รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านบริหารและการจัดการศึกษา (หมวด 2 3 5 และ 8) และ (2) รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้ (หมวด 4 6 7 และ 9)

บัดนี้ สำนักงานฯ ได้จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้ (เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา 2547 ซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขตามมติที่ประชุมสัมมนาครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 28 เม.ย.48) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำนักงานฯ จึงเห็นสมควรจัดให้มีการประชุมระดม

ความคิด เรื่อง “การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการปฏิรูปการเรียนรู้” เพื่อนำเสนอข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมิน รวมถึง การระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลที่ได้ไปประกอบการจัดทำนโยบายและแผนด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ ในอันที่จะสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามความสนใจและเต็มศักยภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นพลังที่เข้มแข็งในการพัฒนาประเทศ ให้มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

■ ■ วัตถุประสงค์

1. เพื่อนำเสนอข้อค้นพบ ผลการประเมิน และข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผลด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
2. เพื่อระดมความคิด แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการต่อไปทั้งในระดับนโยบายในส่วนกลาง และระดับปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อใช้ประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป

■ ■ วิธีดำเนินการ

1. นำเสนอข้อค้นพบ/ผลการประเมิน/ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการเรียนรู้ ปัญหา/อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะ

2. แบ่งกลุ่มย่อยอภิปรายทั่วไปตามประเด็นที่กำหนด เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มีพลังและมีประสิทธิภาพ

3. นำเสนอผลการอภิปรายทั่วไปของกลุ่มย่อยตามประเด็นที่กำหนดต่อที่ประชุมใหญ่

4. สรุปผลการประชุมระดมความคิด

๒.๒ ผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวนประมาณ 100 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (ผู้แทนหน่วยงานการศึกษาในส่วนกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา สถาบันอุดมศึกษา องค์กรเอกชน ชุมชน) คณะทำงานติดตามและประเมินผลด้านการเรียนรู้ และผู้แทนสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๒.๓ วัน เวลา และสถานที่

วันศุกร์ที่ 8 กรกฎาคม 2548 เวลา 08.30 - 16.30 น. ณ ห้องภาณุรังษีซี-ซี โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ

๒.๔ ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๘ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ครอบคลุมทั้งในส่วนกลาง เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการประเมินการปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการจัดทำนโยบาย แผน และแผนปฏิบัติการปฏิรูปการเรียนรู้ต่อไป

กำหนดการประชุมระดมความคิด

เรื่อง “การติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้”

วันศุกร์ที่ 8 กรกฎาคม 2548 เวลา 08.30 - 16.30 น.

ณ ห้องภาณุรังษีบี-ซี โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร

.....

08.30 - 09.00 น. ลงทะเบียน

09.00 - 09.15 น. เปิดการประชุมระดมความคิด

โดย *ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์*

ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา

09.15 - 09.45 น. นำเสนอรายงานการติดตามและประเมินผล

การปฏิรูปการศึกษาด้านการเรียนรู้

โดย *ดร.อุมาพร ทล่อสมฤดี*

ผู้อำนวยการโครงการติดตามและประเมิน

ผลการปฏิรูประบบการเรียนรู้

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

09.45 - 12.00 น. แบ่งกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม เพื่ออภิปรายทั่วไป
ในประเด็น

1. การปฏิรูปหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้
การวัดและประเมินผล และสื่อเทคโนโลยี
เพื่อการเรียนรู้

ดำเนินการโดย *ดร.เลขา ปิยะอัจฉริยะ*
และคณะ

2. การปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากร
ทางการศึกษา และมาตรฐานและการ
ประกันคุณภาพการศึกษา

ดำเนินการโดย *รศ.ดร.สุวิมล ว่องวานิช*
และคณะ

12.00 - 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

13.00 - 15.00 น. อภิปราย (ต่อ)

15.00 - 16.30 น. สรุป และปิดการประชุมระดมความคิด

หมายเหตุ อาหารว่างและเครื่องดื่ม บริการในห้องประชุม

โครงการประชุมระดับความคิด

เรื่อง “การติดตามและประเมินผลการปฏิรูป การศึกษาด้านการเรียนรู้” (4 ภูมิภาค)

◆ หลักการและเหตุผล

การปฏิรูปการศึกษาของประเทศ มีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาคนไทยทั้งมวลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการดำเนินงานด้านกฎหมาย การกำหนดนโยบายและแผน รวมทั้งการนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

การติดตามและประเมินผล เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในการพิจารณาความสำเร็จของนโยบาย/แผนงาน/โครงการและเป็นเครื่องมือในการวัด และการบริหารแผนงาน/โครงการ เพื่อเป็นหลักประกันว่าการดำเนินงานจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด

ดังนั้น การติดตามและประเมินผล จึงมีความจำเป็นสำหรับการดำเนินงานของทุกองค์กร และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติปัจจุบัน และแผนแม่บทในการปฏิรูประบบราชการไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการกำหนดนโยบาย แผน และการประเมินผล การจัดการศึกษาระดับชาติ จึงได้ดำเนินการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของรัฐบาล โดยมีการดำเนินงานใน 2 ลักษณะ คือ การติดตามและประเมินผลในภาพรวม ซึ่งนำเสนอผลในภาพกว้างที่ครอบคลุมสาระทั้งหมดของการปฏิรูปการศึกษาในแต่ละปี และการประเมินผลเชิงลึกเฉพาะเรื่องที่ใช้กระบวนการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งข้อมูลจากการประเมินผลเชิงลึกนี้จะนำไปประกอบการจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลในภาพรวม ด้วย

ในการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในภาพรวม สำนักงานฯ ได้จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการ

ศึกษาใน 2 ด้านหลัก คือ (1) ด้านการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นหลัก คือ การปฏิรูปหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การปฏิรูปครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา และ (2) ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นหลัก คือ การปฏิรูประบบการศึกษา การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา และการปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ทั้งนี้ สำนักงานฯ ได้ยึดหลักการประเมินผลในระบบเปิดที่สอดคล้องกับการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินแนวใหม่ โดยเปิดโอกาสให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการศึกษา สำนักงานฯ จึงกำหนดจัดการประชุมระดมความคิดเห็นให้ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออก เชียงเหนือ เพื่อให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานให้สมบูรณ์ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

◆ วัตถุประสงค์

1. เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รวมทั้งสาเหตุ/ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือเอื้อต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา

2. เพื่อแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ

3. เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานต่อไปทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

◆ วิธีดำเนินการ

1. นำเสนอสรุปผลการติดตามความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา 2547

2. แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสำเร็จปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา

3. นำเสนอผลการอภิปรายของกลุ่มย่อยต่อที่ประชุมใหญ่และอภิปรายทั่วไป

4. สรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเห็น

◆ ผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมสัมมนา ทั้ง 4 ภูมิภาค มีจำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 800 คน โดยในแต่ละภูมิภาค ประกอบด้วย ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถาบันการศึกษาทุกระดับ ครู คณาจารย์ ผู้แทนจากหน่วยงานการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ผู้แทนสถานประกอบการ ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา จากทุกจังหวัด ประมาณภาคละ 200 คน

◆ วัน เวลา และสถานที่

1. ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 10 - 11 สิงหาคม 2548 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดอุดรธานี)
2. ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 18 - 19 สิงหาคม 2548 ภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)
3. ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 23 - 24 สิงหาคม 2548 ภาคเหนือ (จังหวัดพิษณุโลก)
4. ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 1 - 2 กันยายน 2548 ภาคกลาง (จังหวัดชลบุรี)

◆ ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

◆ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งข้อเสนอแนะทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ จากบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อประกอบการจัดทำรายงานการติดตามและประเมินความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา ครบรอบปีที่ 6 ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2. ผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและเป็นพลังผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุผลยิ่งขึ้น

รายชื่อคณะผู้ดำเนินการ

■ ที่ปรึกษา

ดร. อารุง จันทวานิช

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร. รุ่งเรือง สุชาภิรมย์

ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา

นางสุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

■ บรรณาธิการ

ดร. อุมาพร ทล่อสมฤดี

■ ผู้เขียนรายงาน

ดร. อุมาพร ทล่อสมฤดี

นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์

ดร.ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุดวิวัฒน์

นางสาวทวีพร บุญวานิช

ดร. มรกต ศรีสุข

นางสาวจรัสศรี อนวัชกุล

นางสาวรุ่งตะวัน ทอเจริญ